

BETER BESCHERMD - verbetering uitvoering voogdij

Startdocument (september 2005)

Beoogd resultaat

Een visie op de voogdij, de omzetting van de visie in een werkwijze voor de uitvoering van voogdijen en de implementatie van de werkwijze bij de bureaus jeugdzorg en de landelijk werkende instellingen voor voogdij.

Toelichting

Na een ontheffing of ontzetting van de ouders uit het gezag van een kind wordt de voogdij over dat kind opgedragen aan een bureau jeugdzorg (bjz) of een landelijk werkende instelling voor voogdij (lwi). Instellingsvoogdijen kunnen ook worden uitgesproken wanneer de ouders niet in staat zijn het gezag over hun kind uit te oefenen (bijvoorbeeld wegens verblijf in een inrichting of in het buitenland) of wanneer het gezag over een minderjarige ontbreekt (de ouders zijn zelf minderjarig of zij zijn overleden). In de laatste gevallen kan ook op een andere wijze in de voogdij worden voorzien; de kantonrechter draagt dan de voogdij op aan bijvoorbeeld een familielid van de minderjarige.

Voogdij heeft betrekking op de persoon van de minderjarige, en omvat tevens het bewind over zijn vermogen en zijn vertegenwoordiging in burgerlijke handelingen. Voogdij houdt de plicht en het recht tot verzorging en opvoeding in. Daaronder wordt ook verstaan de zorg en verantwoordelijkheid voor het geestelijk en lichamelijk welzijn van de minderjarige, en het bevorderen van de ontwikkeling van zijn persoonlijkheid.

Bij voogdijpupillen kan een onderscheid worden gemaakt tussen alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's) en overige voogdijpupillen. Bij de ama's gaat het om een tijdelijke voogdij omdat de ouders niet in staat zijn het gezag over hen uit te oefenen; het aantal van deze voogdijen fluctueert sterk en bedraagt op dit moment ca. 4000. Het overgrote deel van deze voogdijpupillen, 75%, hoort tot de categorie 16- en 17-jarigen.

Het aantal voogdijpupillen als gevolg van een kinderbeschermingsmaatregel schommelt al jaren rond de 5000; de jaarlijkse in- en uitstroom is ca. 900. De gemiddelde looptijd van deze voogdijen is ongeveer 7 jaar. Tenminste 60% van de voogdijen loopt af wegens het bereiken van de meerderjarige leeftijd van de voogdijpupil, 5% wegens voogdij-overdracht aan de pleegouders, en 4% vanwege herstel van de ouders in het gezag over hun kind. Het merendeel van de voogdijpupillen is ondergebracht in een pleeggezin of residentiële instelling,

In 2001 werd een onderzoek uitgevoerd naar de transgeneratiele overdracht van kinderbeschermingsmaatregelen¹. Dit onderzoek leverde een aantal aanbevelingen op voor de verbetering van de uitvoering van instellingsvoogdijen. Het merendeel van die aanbevelingen is intussen opgenomen in het Besluit Kwaliteit en Werkwijze bureau jeugdzorg bij de Wet op de jeugdzorg², en in het referentiewerkmodel bjz. De volgende stap is het opnemen van de aanbevelingen in de werkwijze bij de uitvoering van voogdijen. Dit geldt ook voor de

¹ 'Maatregel ... regelmaat? Reconstructie van het (doorbreken van) transgeneratiele overdracht van kinderbeschermingsmaatregelen', Adviesbureau van Montfoort, 2001.

² In de in het besluit opgenomen eisen met betrekking tot

* het uitvoeringsplan (splitsing in doelen op korte en doelen op lange termijn),

* het bevorderen van het contact tussen de voogdijpupil en zijn ouders,

* het bevorderen van een contact van de voogdijpupil met een persoon die niet betrokken is bij het bureau jeugdzorg, en

* het stimuleren van voogdij-overdracht aan de pleegouders.

aanbevelingen om beter toe te zien op de specifieke behoeften van een voogdijpupil en op het belang van de nazorg.

De Inspectie Jeugdzorg heeft in 2003 onderzoek gedaan naar de manier waarop bjz en lwi voogdijen uitvoeren³. Daarbij bleek de uitvoering een aantal tekorten te vertonen. Zo signaleerde de Inspectie een gebrek aan beleid over de voogdij, en een aan op het beleid afgestemde werkwijze. Justitie kreeg o.a. het advies een visie op de voogdij te ontwikkelen. De bjz en lwi kunnen zich grotendeels vinden in de aanbevelingen van de Inspectie. Deze organisaties hebben in het verband van de MOgroep een visiedocument uitgebracht voor de uitvoering van voogdijen⁴. Justitie heeft de hoofdlijnen van een visie op de voogdij gepresenteerd⁵.

Betrokken organisaties

Raad voor de Kinderbescherming, bureaus jeugdzorg, landelijk werkende instellingen voor voogdij, Raad voor de Rechtspraak.

Globale planning

- 2005: opstellen van de visie op instellingsvoogdijen
ontwikkelen van projectplan voor het ontwikkelen van een werkwijze voor de uitvoering van voogdijen
- 2006: uitvoering projectplan
- 2007: besluit over de resultaten van het project
opstellen van een plan voor de invoering van de nieuwe werkwijze
- 2008: invoering van de nieuwe werkwijze bij de bureaus jeugdzorg en landelijk werkende instellingen voor voogdij en gezinsvoogdij

³ Zie 'Jeugdigen onder voogdij', Inspectie Jeugdhulpverlening en jeugdbescherming, 2003.

⁴ Zie 'Waarborgen voor optimale ontwikkeling', MOgroep, september 2004.

⁵ In de brief van 30-6-2004 (TK 2003-2004, 28 606, 29 200 VI nr. 19)